

Citace a metody citování literatury

/ normy, ukázky a příklady

Jan D. Bláha

16. 12. 2008

Proč vůbec citovat?

- ověření uvedených tezí
- získání širšího kontextu v dané tématice
- autorský zákon a citační etika

Citační etika

Základní prohřešky proti citační etice:

1. Citování díla, které autor nepoužil.
2. Necitování díla, které autor použil.
3. Citování vlastních děl, která nemají souvislost s novým dílem.
4. Nepřesné citování, znemožňující identifikaci díla.

Obecné zásady pro citace

- přehlednost a jednotnost
- úplnost (raději více údajů pro identifikaci)
- citace primárních zdrojů
- dodržení pravopisných norem pro daný jazyk
- nevymýšlet si údaje (raději údaj vynechat)
- strukturovat citace do tematických celků
- zachování jazyka knihy (pozor na výjimky)
- jednotný systém interpunkce

Struktura citace s úpravou dle Harvardského s.

Primární odpovědnost. Rok vydání.

Název díla : podnázev díla.

Alternativní odpovědnost; Sekundární odpovědnost.

Označení vydání.

Místo vydání : Jméno nakladatele, **Rok vydání.**

Rozsah díla. Edice. Poznámky.

Standardní číslo.

Primární autorská odpovědnost

NOVÁK, Jan.	1 autor
NOVÁK, J. S.	1 autor
NOVÁK, J. ; PETR, F. ; KUČERA, P.	2-3 autoři
NOVÁK, J. – PETR, F. – KUČERA, P.	2-3 autoři
NOVÁK, J. ... [et al.]	4 a více autorů
NOVÁK, J. ... [aj.]	4 a více autorů

Kartografie Praha

Univerzita Karlova v Praze. Přírodovědecká fakulta. Katedra aplikované geoinformatiky a kartografie

UK v Praze. Přírodovědecká fakulta.

Zákon č. 256/2001 Sb. ze dne 29. června 2001 O pohřebnictví a o změně některých zákonů

Datum vydání

---

reprint (přetisk v nezměněné podobě) × reset (dotisk v jiné sazbě)	
3rd edition 2000, reprint 2005	2000.
3rd edition 2000, reset 2003	2003.
analogové dokumenty	2007.
elektronické dokumenty	2007-12-05.
aktivní seriál od roku 1990	1990– .
mrtvý seriál od 1990 do 2003	1990–2003.
není-li možné zjistit ani datum copyrightu (c 2000.) či datum tisku (2000 tisk.), pak:	
[1985]. × [1985?]. × [198–]. × [198–?].	

Údaje o názvu dokumentu

- vychází se z titulní strany dokumentu, nikoli z obálky
- více názvů, členění na podtitul apod. - - název : podnázev

Internet : první kroky českého uživatele

- vícejazyčný název - - název = title

Mnichov = Die Karte von München

Údaje o vydání = označení vydání

Zachován jazyk dokumentu:

3. vydání. (zkracuje se do **3. vyd.**)

3rd edition. (zkracuje se do **3rd ed.**)

3. Auflage. (zkracuje se do **3. Aufl.**)

...

Údaje o místu vydání

- první uvedené nebo zvýrazněné
- zachován jazyk použitý v dokumentu (žádná exonyma!)
- upřesnění státem: **Cambridge (Massachussets) :**
- klasická **Praha :**
- neznámé místo **[Paris] : × [Paris?] : × [Francie] : × ...**
- nelze ani odhadnout **[s.l.] : Longman**
- **[b.m.] : Král**
- s.l. = sine loco, b.m. = bez místa

Nakladatelské údaje

- vynechávají se zkratky jako s. r. o., Inc. či Ltd....
- vždy však zůstává (pokud je je) zkratka **Press**
- John Willey & Sons **Willey**
- Wordsworth Edition Limited **Wordsworth**
- Cambridge University Press **Cambridge University Press**
- nakladatel chybí **Praha : [s.n.]**
Praha : [b.j.]
- s.n. = sine nomine, b.j. = beze jména
- podaří-li se získat odjinud **Praha : [Král]**
- více nakladatelů a míst **Praha : Odeon; Brno : Gryf**

Údaje o fyzickém popisu, edici, poznámky

- stránky se uvádí vždy v češtině (z anglického p. se stává s.)
- číslování různými druhy číslic **ix, 256 s.**
- více svazků (v češtině) **3 sv. (256, 345, 178 s.)**
- příložený materiál (v češtině) **256 s., 2 CD-ROM.**
- **256 s., 1 DVD.**
- název edice; číslování v rámci edice **Malá řada; sv. 12.**

Standardní číslo a typ média

- u starších dokumentů nelze uvést, neudělovalo se
- ISBN a ISSN
- ISBN 80-7169-608-0 (váz.) a (brož.)
- ISSN 1210-0684

Typ média (pouze u elektronických dokumentů, řazen za název)

- [online]
- [CD-ROM]
- [DVD]
- [disketa 3.5"]

Odkazy na citace v textu

---

1. metoda poznámek
2. metoda číselných citací
3. metoda uvádění roku publikace (tu katedra upřednostňuje)

...jak uvádí KOZÁKOVÁ (2005b, s. 73–74) „v současnosti vznikají tištěné a digitální verze atlasů (...) a klade se stále větší důraz na interakci uživatele s geografickými daty atlasu.“

a v soupisu dokumentů na konci práce:

KOZÁKOVÁ, K. 2005b. Současné proměny atlasové kartografie. *Kartografické listy*, 2005, 13, s. 70–76.

„...obecné teorie prostorového chování.“ (CADWALLADER, 1975, **Cit. In** DRBOHLAV, 1993, s. 33)

Kde se umisťují citace

- za kapitolu Závěr
- názvy Seznam literatury, Literatura, Seznam bibliografických citací, Použité zdroje (nejuniverzálnější)
- soupis dokumentů je řazen abecedně a před písmeny jsou názvy začínající číslicí.

Monografické publikace (knihy, učebnice, skripta)

Primární odpovědnost. Rok vydání.

Název díla : podnázev díla.

Alternativní odpovědnost; Sekundární odpovědnost.

Označení vydání.

Místo vydání : Jméno nakladatele, **Rok vydání.**

Rozsah díla. Edice. Poznámky.

Standardní číslo.

VOŽENÍLEK, V. 2001. *Aplikovaná kartografie I : tematické mapy*. 2. přeprac. vyd.

Olomouc : Vydavatelství UP, 2001. 168 s. ISBN 80-244-0270-X.

Monografické publikace (šedá literatura)

Jedná se o kvalifikační práce, sborníky a firemní literaturu:

EČER, P. 2007. *Jazyk X3D a jeho aplikace v geoinformatice* [rukopis]. Praha : UK. Přírodovědecká fakulta. Katedra aplikované geoinformatiky a kartografie, 2007. 58 s., 5 s. příloh, 1 CD-ROM. Vedoucí bakalářské práce Ing. Tomáš Bayer, PhD.

EČER, P. 2007. *Jazyk X3D a jeho aplikace v geoinformatice* [rukopis]. Praha, 2007. 63 s., 1 CD-ROM. Bakalářská práce na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy na katedře aplikované geoinformatiky a kartografie. Vedoucí bakalářské práce Tomáš Bayer.

Součástky pro elektrotechniku. Praha : GM electronic, 1998. 264 s.

Části a stati v monografiích

- vícedílné knihy a sborníky z konferencí

Jméno autora. Rok vydání.

Název zdrojového dokumentu. Označení vydání.

Číslo části. (pouze u vícesvazkového díla)

Sekundární odpovědnost, odpovědnost k vydání, editor.

Místo vydání : Jméno nakladatele, Rok vydání.

Rozsah díla. Edice. Poznámky. **Standardní číslo.**

Lokace ve zdrojovém dokumentu.

Části a stati v monografiích - ukázky I

- kapitoly v knize od jednoho autora

KOSEK, J. 1998. *Html – tvorba dokonalých stránek : podrobný průvodce*. Ilustroval Ondřej Tůma. 1. vyd. Praha : Grada, 1998. 291 s. ISBN 80-7169-608-0. **Kapitola 12, Kaskádové styly dokumentu, s. 177–199.**

- kapitoly v knize od různých autorů (viz příspěvek ve sborníku)

TOMAN, M. – TŘEBICHA VSKÝ, I. – KREJČÍ, J. Základní charakteristika imunitního systému. In: *Veterinární imunologie*. 1. vyd. Praha : Grada, 2000. ISBN 80-7344-532-0. **Kapitola 1.1, s. 17–20.**

Části a stati v monografiích - ukázky II

- příspěvek ve sborníku

Primární odpovědnost za příspěvek. Rok. Název: podnázev příspěvku. In Primární odpovědnost za zdrojový dokument. Název: podnázev zdrojového dokumentu. Vydání. Místo vydání: Jméno nakladatele, Rok. Lokace ve zdrojovém dokumentu. Standardní číslo.

URBAN, R. 1997. Možné přístupy k objektivizaci výdajů v resortu obrany. In: *Objektivizace výdajů z veřejných rozpočtů. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného katedrou veřejné ekonomie EDF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie*. Brno : Masarykova univerzita v Brně. Ekonomickosprávní fakulta. Katedra veřejné ekonomie, 1997. **Část 4. Obrana a životní prostředí. s. 265–271.**

DOSTÁL, P. – HAMPL, M. 1994. Changing economic base of Prague: towards new organizational dominance. In: BARLOW, M. – DOSTÁL, P. – HAMPL, M. (eds.) *Development and Administration of Prague*. Amsterdam : Instituut voor Sociale Geografie, Universiteit van Amsterdam, 1994. s. 29–46.

Seriálová publikace

- odborná periodika, časopisy, ročenky

Název : podnázev. Rok– . Odpovědnost.

Vydání. Údaje o vydání/číslování– .

Místo vydání : Jméno nakladatele, Rok– . Edice. Poznámky.

Standardní číslo.

CHIP : magazín informačních technologií. 1990– . Vogel. Praha : Vogel, 1990– , roč. 1, č. 1– . 1× měsíčně. ISSN 1210-0684.

- jedno číslo časopisu... (jako monografie)

CHIP : magazín informačních technologií. 1999, roč. 10, č. 12. Praha : Vogel, 1999. 1× měsíčně. ISSN 1210-0684.

- je-li k dispozici i na WWW, pak K dispozici také elektronicky na WWW...

Články v seriálových publikacích

- odborná periodika, časopisy, ročenky

Odpovědnost za příspěvek. Rok. Název příspěvku.

Sekundární odpovědnost.

Název zdrojového dokumentu.

Rok, ročník, číslo svazku, lokace části.

Standardní číslo - ISSN.

SMEJKAL, V. 1999. Proč nový zákon?. *CHIP : magazín informačních technologií*. 1999, roč. 9, č. 11, s. 54–55. ISSN 1210-0684.

Kartografická díla tištěná

- knižní kartografická díla i jednotlivé mapy jako monografie
- primární zodpovědnost = nejlépe kartografická firma, méně často odpovědný redaktor a kol. nebo Kolektiv autorů

- **Struktura:**

Primární odpovědnost. Rok vydání. *Název díla : podnázev díla.*

Sekundární odpovědnost (grafik, ilustrátor).

Označení vydání. Místo vydání : Jméno nakladatele, Rok vydání.

- **Rozsah díla. Poznámky** (zde se doporučuje spíše uvádět další jména autorů - technický redaktor apod., u map měřítko - odhad měřítko, geografické umístění).

Standardní číslo.

Kartografická díla tištěná (příklady)

Kartografie Praha. 2004. *Školní atlas světa*. Praha : Kartografie Praha. 1. vyd. 2004. 176 s. ISBN 80-7011-730-3.

ZES. 2001. *Mapa ČR administrativní : Česká republika : 1 : 5 000 000 : nové územně správní členění krajů, vyznačení okresů, rejstřík obcí, silniční síť*. Brno : ZES, 2001. 1 mapa : barev. na l. (listě) 96×61 cm (první číselný údaj je šířka, druhý výška listu). ISBN 8086539-00-8.

Mapa mural Espana : físico/político. 2003. Barcelona : Edigol ediciones, 2003. 1 mapa : barevná : oboustranná : nástěnná na l. 140×100 cm.

Elektronické zdroje

- další povinné údaje:

Druh média (nosiče) [online], [CD-ROM], [DVD], [disketa 3.5“]

Přístup ke zdroji URL <<http://www.willey.com>>
<<http://www.willey.com>>
Dostupné z: <http://www.willey.com>

Verze (povinné i u on-line zdrojů)
Ver. 1.0
poslední úpravy 20. 9. 1999 (www stránky)

Datum citace (povinné u on-line zdrojů)
[citováno 2007-12-05]
[citováno 5. prosince 2007]
[cit. 2007-12-05]

Elektronický program, databáze

Primární odpovědnost. Datum publikace.

Název díla : podnázev díla [Druh média]. Údaje o verzi/vydání.

Místo vydání : Vydavatel/Producent,

Datum publikace, Datum aktualizace [Datum citace].

Přístup ke zdroji.

Rozsah díla. Poznámky.

pouze u on-line

Název programu [Druh média]. Údaje o verzi. Místo vydání : Údaje o tvůrci, Datum vydání. Poznámka.

Elektronický program, databáze - ukázky

IRFAN, S. 1998. *Irfan View* [elektronický zdroj, disketa 3,5"]. Ver. 2.80. Vienna, 1998. Počítačový program pro prohlížení a editaci obrázku, 700 kB. Vyžaduje Windows 3.11 a vyšší. Freeware pro domácí použití, shareware pro komerční využití (registrace 10 USD).

Databáze:

Administrativní registr ekonomických subjektů. 1999. [databáze online]. Praha : Ministerstvo financí ČR, 1999 [citováno 2001-10-24]. Dostupné z URL <<http://www.info.mfcr.cz/>>. Databáze ekonomických subjektů v České republice.

WWW stránka, elektronická monografie

- pro řadu informací lze využít „Vlastnosti stránky“

Primární odpovědnost (je-li uvedeno). Rok publikování.

Název : podnázev [online]. Datum publikování. Datum poslední revize [citováno dne]. <URL adresa stránky>.

SHEMIRAMI, B. c1997. *Ready to print organizer* [online]. c1997, poslední revize 20. 1. 1998 [cit. 2007-12-05]. Dostupné z: <<http://www.ilap.com/nsn>>.

- článek ve sborníku CD-ROM/www (**více nakladatelů**)

NOVÁ, H. 2001. Elektronické informační zdroje v knihovnách České republiky. *Informace na dlani 2001 = Informácie na dlani 2001* [CD-ROM]. **Praha : Albertina Icome Praha; Bratislava : Albertina Icome Bratislava**, 2001 [cit. 2001-09-24]. Adresář: /infos/infos2001/29.htm.

E-mail, poznámky z přednášek, ústní sdělení

- otázkou, zda vůbec citovat, pouze, není-li jiná možnost !
- je-li to možné, pak je vhodné dokument (dopis, e-mail...) přiložit jako přílohu s parafováním od autora, že souhlasí s obsahem (+ datum + podpis)
- lepší zakomponovat do textu jako například:

Jak píše PhDr. Ralf Jacob ve svém e-mailu z 20. 1. 1999, „Je jen otázkou času, kdy překonáme magickou hranici...“

Jméno odesílatele. Rok odeslání. Předmět zprávy [email]. Sekundární odpovědnost/příjemce. Datum odeslání/zveřejnění [Datum přístupu].

E-mail, poznámky z přednášek, ústní sdělení

- informace pochází z přednášky, jejíž obsah není 100% nikde publikován

ZUSKA, V. 2007. *Úvod do estetiky* [rukopis]. Praha, 2007. Poznámky z přednášek pořízené studentem Petrem Novým.

- informaci jste získali rozhovorem s uvedeným člověkem (odborníkem) – (personal communication nebo ústní sdělení)

VAŘEJKA, K. 2007. *Personal communication*. (ústní sdělení)

- je však nezbytné mít svolení příslušného odborníka, citujeme jeho myšlenku, ideálně i v případě přednášek

Speciální případy (citujeme jen výjimečně)

- článek je teprve v přípravě, zatím nebyl odeslán do časopisu – (in preparatio) nebo (v přípravě)

VOŽENÍLEK, V. 2009. Agenda současné počítačové kartografie. In: KAŇOK, J. – VOŽENÍLEK, V. (eds.) *Současnost a budoucnost kartografie*. Olomouc : Vydavatelství UP, 2009. s. 15–23. (v přípravě)

(spíše necitovat, jeho název i obsah se ještě můžou změnit)

- článek již prošel recenzním řízením a probíhá jeho tisk – (in press) nebo (v tisku)

VOŽENÍLEK, V. 2009. Agenda současné počítačové kartografie. In: KAŇOK, J. – VOŽENÍLEK, V. (eds.) *Současnost a budoucnost kartografie*. Olomouc : Vydavatelství UP, 2009. s. 15–23. (v tisku)

Zdroj výše uvedených informací

OLDIŠ, P. *Bibliografické citace dokumentů podle ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2 : Část 1 – Citace: metodika a obecná pravidla*. Verze 3.3. ©1999–2004, poslední aktualizace 11. 11. 2004. URL: <<http://www.boldis.cz/citace/citace1.pdf>>.

BOLDIŠ, P. *Bibliografické citace dokumentů podle ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2 : Část 2 – Modely a příklady citací u jednotlivých typů dokumentů*. Verze 3.0 (2004). ©1999–2004, poslední aktualizace 11. 11. 2004. URL: <<http://www.boldis.cz/citace/citace2.pdf>>.

Citace této prezentace:

BLÁHA, J. D. 2008. *Citace a metody citování literatury : normy, ukázky a příklady* [elektronický zdroj]. Praha, verze 2.0 (2008), poslední aktualizace 16. 12. 2008. **Dostupné také** z: <<http://www.natur.cuni.cz/gis>>. Výukový materiál pro předmět Seminář k bakalářské práci.